

Število škodnih primerov in skupna ocenjena vrednost odškodnin za škodo, ki jo povzročijo velike zveri, pri sodelujočih rejcih pred in po prejemu varovalnega kompleta (VK). Do škod zaradi volkov po postavitvi elektromrež v primeru ustrezne postavitve in vzdrževanja ni več prihajalo.

Rejec	Mesec in leto prejema VK	SKUPNA OCENJENA VREDNOST ŠKOD. PRIMEROV V LETU (EUR)				Izplačana vrednost od prejema VK
		2009	2010	2011	2012	
1	maj 2011	2.164	1.859	643	0	0
2	maj 2011	1.733	1.641	0*	0	0*
3	maj 2011	4.137	9.169	0	396**	**
4	maj 2011	59.620	108.906	16.697**	16.730**	**
5	julij 2011	8.549	1.900	438	0	0
6	maj 2012	607	1.159	17.525	0	0
7	maj 2012	0	2.541	1.696	0	0
8	maj 2012	6.090	425	5.842	0	0

*Škode na drobnici je povzročil pes

**Zaradi neustrezne uporabe varovalnega kompleta je prihajalo do škod zaradi rjavega medveda

VAROVANJE ČREDE S PASTIRSKIMI PSI

Rejci, ki so se odločili, da bodo svoje črede varovali s pastirskimi psi, so prejeli mladiče tornjakov in kraševcev. Pse smo vključili v čredo še zelo mlade, saj je to najboljše storiti v starosti med osmim in devetim tednom, ko je mladič najbolj dojemljiv za povezovanje z ovcami. Donirani psi še odraščajo, za pasme pastirskih psov je namreč značilno, da se izoblikujejo v zrelega pastirskega psa šele med 18 do 30 mesecem starosti.

Z oblizovanjem ovc po glavi in okoli gobca se krepi odnos zaupanja med psom in čredo.

Pazljivost je potrebna predvsem v času jagnjtev; takrat je priporočljivo, da imamo mladega psa ves čas pod nadzorom. Ker zahteva vzgoja mladega psa v učinkovitega varuha črede določeno mero potrpežljivosti, časa in truda, nas mora delo s psi veseliti.

GLAVNA PRIPOROČILA PRI UPORABI ELEKTROMREŽ:

- V elektromreži morajo biti ves čas, tako podnevi kot ponoči, prisotni električni impulzi napetosti vsaj 5 kV.
- Elektromreža potrebuje pašni aparat ustrezne jakosti in kakovostno izdelano ozemljitev.
- V času suše je ozemljitev pašnega aparata priporočljivo zalivati z vodo.
- Elektromreža mora biti vedno napeta, nočno ogrado pa moramo vsak večer pregledati in jo popraviti na mestih, kjer visi ali je podrti.
- V nočno ogrado moramo zapreti vso čredo, sicer jo lahko živali, ki jih nismo zaprli, podrejo iz zunanje strani.
- Celotni obod uporabljene elektromreže naj ne presega 500m.

GLAVNA PRIPOROČILA PRI UPORABI PSOV:

- Mladiča moramo pravočasno umestiti v čredo, najboljši med osmim in devetim tednom, ker se v tem času oblikujejo socialne vezi z ovcami.
- Najboljše, da psa umestimo v čredo v zimskem času, ko so živali v hlevu in imamo več časa za vzgojo psa.
- Psa zgodaj navadimo na elektro ograjo, da preprečimo morebitna uhajanja.
- Nezaželena vedenja hitro in dosledno korigiramo in psu preprečimo, da bi jih ponavljal.
- V času jagnjitev mladega psa prvi dve leti ne puščamo nenadzorovanega s čredo.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, 2013

Pripravili: Irena Kavčič in Rok Černe, projekt SloWolf,

Alberta Zorko, KGZS

Fotografije: Irena Kavčič

Izvedbo programa sofinancira

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Učinkovito varovanje drobnice pred napadi velikih zveri

Celovška 135, 1000 Ljubljana
tel.: 01/51 36 600, faks: 01/51 36 650
kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si

PAŠNA REJA DOMAČIH ŽIVALI

Paša živali je najbolj naraven način vzreje živali, ki ima številne prednosti. Pospeševanje kroženja rudninskih snovi s pašnimi živalmi je pomembno za ohranjanje živiljenjske moči tal še zlasti pri slabi založenosti zemlje z rudninskimi snovmi. Paša je način vnosa hranil, še posebej na območjih kjer ni zaželen uporaba rudninskih gnojil oziroma je uporaba tovrstnih gnojil zaradi nagiba in razgibanosti površja nemogoča. Za pašo so najprimernejša nagnjena zemljišča, kjer je zagotovljeno boljše odtekanje vode. Velik problem lahko predstavlja zadrževanje vode na pašniku, kar vpliva na pojav različnih bolezni (zajedavci) ter uničenje travne ruše. Dejstvo je, da reja drobnice ugodno vpliva na ohranjanje negovane podobe kulturne krajine pri tem pa se ohranja biotska raznovrstnost. V Sloveniji je zaraščanje kmetijskih površin velik razvojni problem, zato ima reja drobnice avtohtone pasme predvsem na območjih z omejenimi dejavniki pomembno vlogo pri ohranjanju kmetijske zemlje. Nekateri rejci drobnice se srečujejo s problemom napadov velikih zveri. Žal le-te občasno plenijo in povzročajo škodo na domačih živalskih vrstah, kar lahko posameznim rejcem predstavlja veliko težavo.

DROBNICO LAHKO USTREZNO VARUJEMO

Ustrezno varnost domačih živali lahko zagotovimo s sistemom nadzorovane paše, znotraj ograde, saj pretirana paša lahko negativno vpliva na trpežnost ruše in rodovitnost zemljišča.

Praviloma na vseh območjih, kjer živijo velike zveri, hkrati pa so prisotne tudi slabo zaščitene črede drobnice, prihaja do škod. Škode lahko z ustreznim varovanjem preprečimo. Tradicionalno preizkušeni metodi varovanja drobnice sta zagotovo uporaba različnih vrst elektroograj in varovanje s pomočjo pastirskih psov. Pozitivni rezultati ustreznega varovanja so poznani tako v Sloveniji kot tudi v tujini.

Več takšnih primerov dobrih praks je bilo v Sloveniji izpeljanih v okviru projekta SloWolf. Rejcem, ki redijo drobnico na območju pojavljanja volka, je bila donirana varovalna oprema. Nekateri so se odločili za varovanje s 170 cm visokimi elektromrežami, drugi za varovanje s pastirskimi psi oziroma za kombinacijo obeh metod. Pri akciji je aktivno sodelovalo 16 različnih rejcev, tako tisti z manjšimi (~ 30 živali) kot tudi tisti z večjimi čredami (~ 800 živali).

Pas, po katerem poteka elektromreža, mora biti pokosen, mreža dobro napet, v njej pa morajo biti ves čas prisotni električni impulzi napetosti vsaj 5 kV.

VAROVANJE DROBNICE Z VISOKIMI ELEKTROMREŽAMI

Rezultati varovanja z visokimi elektromrežami so zelo spodbudni. Kjer je bila v elektromrežah ves čas prisotna ustrežna električna napetost, ovce pa dosledno zaprte v nočne ograde, do škod na drobnici zaradi napadov velikih zveri ni več prihajalo.

Že v prvem letu je tako zaradi uporabe varovalnih kompletov pri rejcih vključenih v projekt nastalo za 100.000 EUR manj škod kot v letu 2010, podobno pa velja tudi za leto 2012.

Paša ugodno vpliva na pašne živali in popaseno zemljišče.